

گزارش خرید مجازی مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد از سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

مینا فرج‌زاده و مژگان روح‌بخش فراغتی

سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از تاریخ ۲۱ لغایت ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ همزمان به صورت حضوری و مجازی برگزار شد و در بخش مجازی، زمان نمایشگاه تا دوم خرداد ماه تمدید گردید. برآن شدیم تا ضمن ارائه گزارشی از نحوه سفارش تا تهیه کتاب‌های مورد نیاز اعضاء مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد، نگاهی اجمالی بر نمایشگاه مجازی، مزایا و معایب آن داشته باشیم.

دانشگاه فردوسی مشهد با توجه به تجربه موفق در بهمن ماه ۱۳۹۹، امسال نیز از بخش مجازی نمایشگاه کتاب، جهت تامین منابع علمی موردنیاز خود استقبال نمود.

همزمان با اعلام برپایی نمایشگاه، مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی، علاوه بر اقدامات لازم جهت تامین بودجه، به اعضای هیات علمی، دانشجویان و کارکنان دانشگاه اطلاع‌رسانی کرد تا علاقه‌مندان از طریق پرتال دانشگاه، کتاب‌های موردنیاز خود را جهت تهیه از نمایشگاه با مراجعه به سایت نمایشگاه (<https://book.icfi.ir>) جستجو و ارسال نمایند تا در بخش سفارشات کتابخانه مرکزی بعد از بررسی‌های لازم اقدام به خرید شود.

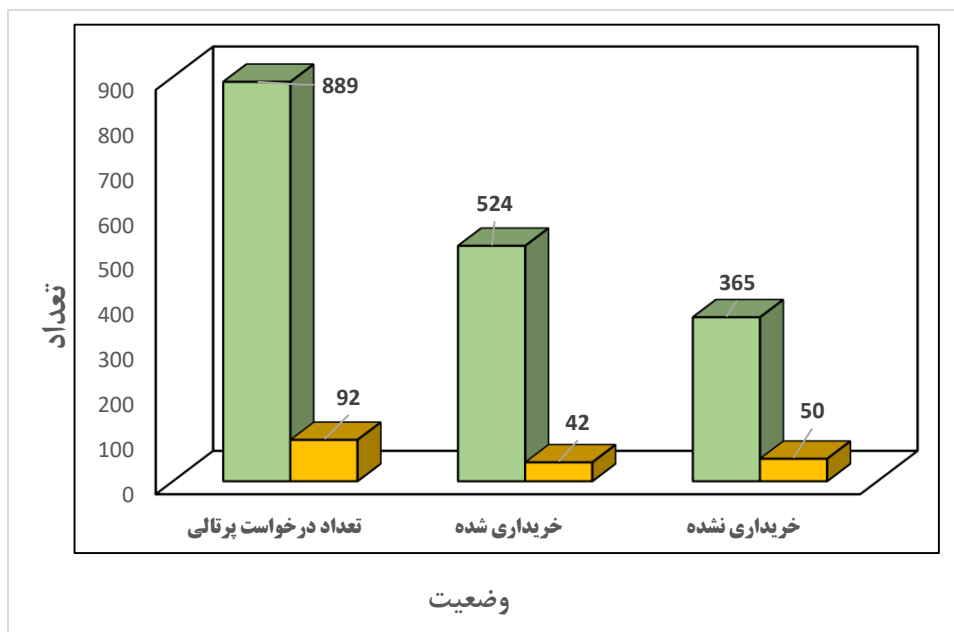
بعد از دریافت سفارش اعضاء، منابع درخواستی با موجودی کتابخانه مرکزی چک و عناوین تکراری حذف شده و مابقی در یک لیست گردآوری و به عنوان فهرست نهایی جهت خرید تهیه شد.

با آغاز شروع به کار نمایشگاه، کتابخانه مرکزی و کتابخانه‌های اقماری دانشگاه هرکدام به طور جداگانه و با توجه به بودجه تعیین شده، در سایت نمایشگاه، اقدام به ثبت‌نام سازمانی جهت دریافت بن خرید کتاب با تخفیف ۲۰٪ نمودند. این تخفیف از امتیازاتی بود که امسال فقط به خرید مجازی از نمایشگاه علاوه بر تخفیف ۱۰٪ ناشران اختصاص داده شده بود.

بعد از تایید ثبت‌نام در سایت نمایشگاه و تهیه بن سازمانی، کار خرید از نمایشگاه مجازی طبق لیست‌های درخواستی اعضا آغاز شد که با توجه به تجربه قبلی از نمایشگاه مجازی بهمن ۱۳۹۹، کار خرید با سرعت و دقت بیشتری انجام گرفت.

لازم به ذکر است مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی در این نمایشگاه، جهت خرید کتاب‌های فارسی و لاتینی که از طریق پرتال سفارش توسط اعضاء دانشگاه ارسال شده بود، شرکت کرد.

تعداد منابع درخواستی به تفکیک کتاب‌های فارسی و لاتین و تعداد منابع خریداری شده در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱- آمار تعداد کتاب‌های درخواستی فارسی و لاتین، کتاب‌های خریداری شده و خریداری نشده از نمایشگاه

مزایای نمایشگاه مجازی

در این بخش برخی از مزایای نمایشگاه مجازی را نسبت به نمایشگاه حضوری برمی‌شماریم

۱- در نمایشگاه مجازی، کاربران علاوه بر برخورداری از تخفیف ۱۰٪ ناشران، از تخفیف ۲۰٪ در قالب بن کتاب نیز برخوردار بودند اما در بخش حضوری فقط تخفیف ۱۰٪ اعمال می‌شد.

۲- در نمایشگاه مجازی، دیگر نیاز به اعزام تیمی از کتابخانه جهت خرید نبوده و همین امر باعث صرفه‌جویی دستگاه در هزینه‌های مربوط به مأموریت اعضا شده و علاوه بر آن شرکت در نمایشگاه مجازی نیز از سوی کتابداران مورد استقبال قرار گرفت چون دیگر نیازی به عزیمت به تهران و تحمل سختی‌های نمایشگاه حضوری از جمله شلوغی نمایشگاه و آلودگی محیط، انجام امور مربوط به بسته‌بندی و پست منابع که هزینه‌های زیادی را به خود اختصاص می‌دهد از بین می‌رفت.

۳- حضور تیم سفارش و تهیه کتاب در محل کار، باعث می‌شد همزمان به پرتال سفارش کتاب، سامانه کتابخانه و سایت نمایشگاه دسترسی داشته باشند و سفارشات جدید را با موجودی کتابخانه چک کرده، عناوین تکراری را حذف و منابع مورد نیاز را از سایت نمایشگاه خریداری نمایند. این امر در نمایشگاه حضوری، بسیار سخت و تا حدودی غیرممکن هست.

۴- در نمایشگاه مجازی بعد از پرداخت آنلاین سبد خرید، بلافاصله ناشران از طریق پست، اقدام به بسته‌بندی و ارسال رایگان کتاب‌ها کرده و کاربران می‌توانند از طریق پروفایل خود وضعیت منابع خریداری شده را کنترل نمایند. در نمایشگاه حضوری بسته‌بندی و ارسال کتاب‌ها به عهده خریدار است و همین امر علاوه بر تحمل هزینه‌های پست، مشکلاتی مانند خستگی افراد و کاهش سرعت در خرید منابع را بدنبال دارد.

۵- در نمایشگاه مجازی، از طریق کدهای پیگیری که بعد از خرید، در اختیار کاربران قرار می‌گیرد، امکاناتی از جمله دانلود فاکتور کتاب‌های خریداری شده به همراه تعداد نسخه و وضعیت بسته‌بندی و ارسال منابع خریداری شده، در اختیار خریداران مجازی قرار می‌گیرد و با این امکانات دیگر دغدغه‌ای نسبت به دریافت کتاب‌ها نیست و در صورتی که منابعی بطور ناقص ارسال شوند و یا اصلاً ارسال نشده باشد از طریق کد رهگیری که در زمان خرید در اختیار کاربران قرار می‌گیرد تمام موارد قابل پیگیری می‌باشد.

۶- در نمایشگاه مجازی سرعت خرید منابع بیشتر از نمایشگاه حضوری هست بدلیل اینکه در نمایشگاه حضوری کتابداران زمان زیادی را صرف مراجعه به غرفه ناشران جهت تهیه منابع و فاکتور و بعد از آن، بسته‌بندی و پست منابع می‌نمایند، این امر نه تنها

باعث خستگی مفرط همکاران می‌شد بلکه سرعت خرید را به شدت کاهش می‌داد. اما در نمایشگاه مجازی افراد از طریق سیستم اقدام به خرید کرده و ناشر اقدام به ارسال رایگان منابع می‌نماید.

معایب نمایشگاه مجازی

۱- پیگیری‌های لازم جهت تهیه منابع کسری که معمولاً بعد از اتمام نمایشگاه مجازی و دریافت بسته‌های پستی انجام می‌شود زمان زیادی از وقت همکاران بخش سفارشات را می‌گیرد.

۲- در نمایشگاه مجازی، گاهی با عدم همکاری ناشران جهت ارسال منابع کسری مواجه می‌شویم اما در نمایشگاه حضوری چون کتاب‌ها همزمان با پرداخت فاکتور، به خریداران تحویل می‌گردد دیگر نیاز به پیگیری ندارد.

پیشنهادات:

پیشنهاد می‌شود با توجه به استقبال کاربران از نمایشگاه مجازی، تعداد برگزاری اینگونه نمایشگاه‌ها در طی سال بیشتر شود و یا بخش مجازی نمایشگاه بطور دائمی در طی سال دایر باشد تا خرید علاقه‌مندان فقط به ایام خاصی اختصاص داده نشود. با این شیوه می‌توان از ازدحام در نمایشگاه حضوری نیز جلوگیری شود.